

водогосподарського комплексу: механізми, тенденції та перспективи

Н. Е. Ковшун¹

Водогосподарський комплекс України розвивається під впливом фінансово-економічних процесів у природокористуванні. Це потребує акумуляції позитивного наявного досвіду та розроблення нових підходів фінансового забезпечення його функціонування. Базовим механізмом підтримки діяльності комплексу є фінансові надходження з боку держави. В роботі проаналізовано рівень інвестування водного господарства, фінансування поточних витрат. Визначено кількісні та якісні характеристики процесу. Проаналізовано використання економічних механізмів у водному господарстві. Показано роль екологічних платежів у генеруванні фінансових потоків комплексу. Проаналізована ефективність тарифної політики у водному господарстві. Розглянуто складові тарифу на воду. Проаналізована їх галузева та регіональна диференціація. Розкрито можливості забезпечення комплексу необхідними ресурсами. Обґрунтовано шляхи його залучення до ефективного перебігу фінансово-економічних процесів.

Ключові слова: водогосподарський комплекс, водокористування, фінансування, інвестиції, екологічний платіж, тариф, економічний механізм.

Абревіатури:

ВГК	– водогосподарський комплекс
ВВП	– валовий внутрішній продукт
ДПП	– державно-приватне партнерство

УДК 330.336

JEL коди: E00, Q01, Q56

Вступ. Застосування економічних методів управління природокористуванням розпочалося в Україні наприкінці 80-х – початку 90-х років. Прийнятими в той період вищими органами влади та управління нормативно-правовими актами визначені загальні підходи до формування економічних нормативів використання природних ресурсів, застосування платежів за забруднення навколишнього середовища та природокористування. Вперше був встановлений принцип цільового використання коштів, що стягуються за порушення законодавства про охорону навколишнього середовища, на виконання заходів з попередження та нейтралізації шкідливого впливу на середовище існування людини та раціональне використання природних ресурсів.

Саме в цей час економісти висунули досить виважену концепцію, що була спрямована на ліквідацію існуючого протиріччя між суспільством та природою переважно економічними методами (К. Гофман, М. Лойтер, А. Мінц, Т. Хачатуров). Особлива увага в розробленні нових принципів природокористування надавалася забезпеченню безпосередньої зацікавленості підприємств, відомств тощо у здійсненні заходів природоохоронного характеру. При цьому економічне стимулювання передбачалося здійснювати методами позитивної та негативної мотивації.

¹ Ковшун Наталія Едуардівна, кандидат економічних наук, доцент, докторант Національного університету водного господарства та природокористування, м. Рівне.

© Н. Е. Ковшун, 2015

На сьогодні в Україні вже склався законодавчо регламентований економічний механізм природокористування, який за допомогою різноманітних важелів (цін, платежів, податкових пільг та покарань) створює умови для прибутковості, дотримання природоохоронного законодавства і збитковості його порушення. Проте зміст та структура такого механізму досі є предметом наукових дискусій.

Постановка проблеми. Економічний механізм використання природних ресурсів спрямований на підвищення ефективності їх використання. Ряд досліджень вітчизняних вчених, а саме Л. Горбач, С. Дорогунцова, Є. Стеценко, М. Хвесика, присвячено просторовому аналізу використання ресурсів, виявленню причин, що перешкоджають їх ефективному освоєнню, розробленню рекомендацій щодо забезпечення комплексного використання ресурсів у межах окремих регіонів та країн. Окремо необхідно виділити праці В. Голяна, Л. Мельника, Д. Нехайчука, В. Сабадаша, Б. Самойленка [2; 5; 6; 7] щодо вивчення впливу економічного механізму на ефективність природокористування. Ці процеси вивчалися в цілому та за окремими видами природних ресурсів.

Водогосподарський комплекс України (ВГК) розвивається під впливом фінансово-економічних процесів у природокористуванні. Нині цей вплив посилюється, що зумовило економізацію функціонування комплексу. За подібних обставин комплекс з метою адаптації до середовища, має оперувати дієвим набором механізмів, здатних утримувати його в межах рентабельності та забезпечити сталий розвиток. Подібні обставини вимагають проведення комплексу робіт щодо акумуляції позитивного наявного досвіду та розроблення нових підходів функціонування.

Мета дослідження. У цьому дослідженні ми проведемо аналіз та оцінювання основних економічних механізмів розвитку ВГК, що здійснюють вагомий вплив на роботу комплексу. Відзначимо, що загальне уявлення про економічне позиціонування розвитку ВГК дає співвідношення водних характеристик до параметрів валового внутрішнього продукту (ВВП). Чим більше таке співвідношення, тим відповідно більша водомісткість ВВП. Якщо водомісткість валового показника значна, то це свідчить про те, що продукція, вироблена в межах держави, для свого продукування потребує значних водних ресурсів, а ощадні технології використовуються мало. У випадку, коли використання водних ресурсів для внутрішнього продукту є низьким, то це є наслідком довготривалої й ефективної політики держави щодо економії ресурсів.

Результати дослідження. Як показують проведені розрахунки водомісткості українського ВВП, ситуація є досить складною, але з наявністю тенденцій до покращання. Про останні процеси дає уявлення динаміка відповідного індикатора. Якщо для 2000 р. його величина становила 0,3529 м³ на 1 дол. США ВВП, то для 2010 – 0,0642, а 2014 р. – вже 0,0410 (рис. 1).

На перший погляд ситуація з водоемністю з кожним роком лише покращується, що є наслідком проведених реформ. Однак, імовірно за все, існуючий нисхідний тренд можливо пояснити сприятливим співвідношенням показників використання води та валових індикаторів, коли на фоні зниження використання водних ресурсів зростає ВВП, що і забезпечило таку тенденцію.

Базовим механізмом підтримки діяльності комплексу є фінансові надходження з боку держави. Характерною особливістю є програмний підхід під час розподілу основних коштів. Як показує аналіз видатків, їх основна частина припадає на підтримку програм експлуатації державного водогосподарського комплексу, а загальний обсяг виділених коштів сягає позначки у 2,28 млрд грн. Крім того, згідно з офіційною інформацією Державного агентства водних ресурсів України за рахунок надання платних послуг передбачено здійснити видатки на суму 500 млн грн [4].

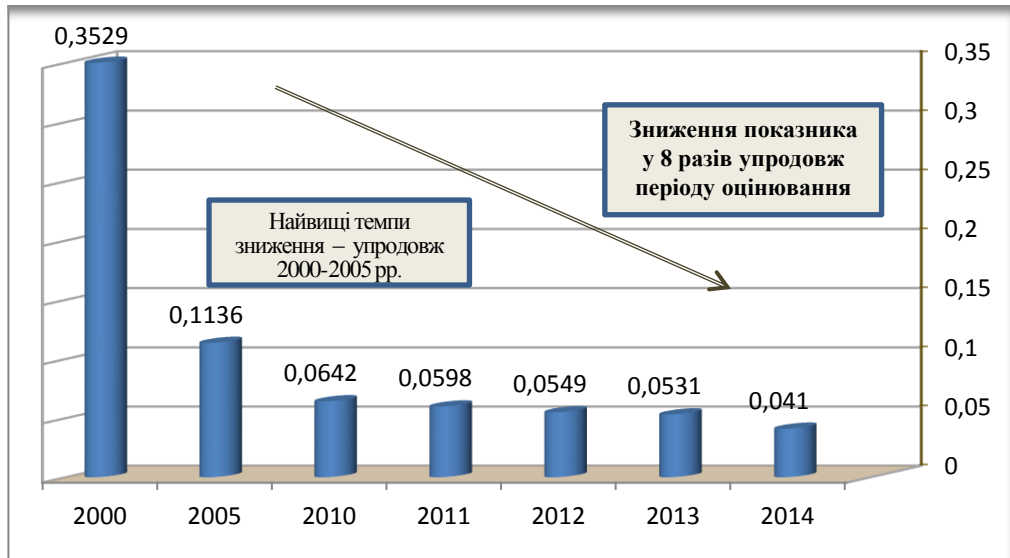

Рис. 1. Показники водомісткості ВВП України (м³ / 1 дол. США ВВП), (побудовано за [4])

Важливим економічним механізмом функціонування ВГК є інвестиції. Особливості інвестування водного сектору можна простежити на прикладі капітальних інвестицій на очищення зворотних вод, які є важливим інструментом функціонування комплексу. У цьому випадку поряд з економічним ефектом досягається й екологічний.

Динаміка капітальних інвестицій значно варіює відповідно до зміни умов середовища розвитку ВГК. За період 2000–2013 рр. наявна загальна тенденція зростання інвестицій, що є позитивним процесом. Події 2014 р. зумовили певне зниження капіталовкладень, зважаючи на ряд об'єктивних причин.

Основними джерелами інвестицій є власні кошти підприємств, організацій, установ, далі розташовані кошти місцевих бюджетів та місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища. Подібна структура формує такий висновок: основні витрати переважно здійснюються за рахунок внутрішніх ресурсів організацій, тоді як роль державного і місцевого бюджетів не є такою значною.

У територіальному вимірі найбільші величини інвестиційних витрат на очищення зворотних вод тяжіють до регіонів з високими показниками концентрації економічної активності – потужних промислових центрів. Решта областей визначається порівняно невисокими показниками капіталовкладень, що пояснюється як низькими рівнями економічної активності, а також позицією місцевої влади щодо залучення подібних інвестицій. Навіть якщо регіон не має значних економічних потужностей, все одно в його межах існує низка великих та середніх міст, інших населених пунктів, мережі водопідготовки і водоочищення яких потребують підтримки. Незважаючи на місцеві потреби, на сьогоднішній день не вживаються реальні заходи для оновлення існуючих мереж. Якщо окремі дії і проводяться, то вони переважно мають точковий характер і спрямовані на вирішення локальних питань, але суттєвого внеску у вирішення поточних проблем регіону не мають.

Крім інвестицій на очищення зворотних вод, важливим економічним механізмом

підтримки стабільної роботи комплексу є залучення капітальних інвестицій на захист і реабілітацію ґрунту, підземних та поверхневих вод. На відміну від показника вкладень на очищення зворотних вод суми коштів, виділених на захист та реабілітацію, не є такими вагомими.

Подібна ситуація призводить до помітного недофінансування таких видів робіт, як берегоукріплення, будівництво локальних систем протиповеневого та протипаводкового захисту. Особливу небезпеку це становить для регіонів, де зазначені явища часто повторюються та іноді мають руйнівні наслідки. Мова йде про західні області України. Катастрофічна повінь 2008 р., яка пройшла через західні області, виявила цілий ряд проблем, які є наслідком дефіциту фінансових ресурсів на відповідні статті захисту. Така “економія” вартує значно більших коштів від тих превентивних, які б мали бути вкладені у підтримку водних об’єктів.

Важливим економічним механізмом є платежі за використання водних ресурсів. Саме за рахунок генерації цих платежів формуються вагомі фінансові потоки, які сприяють розвитку ВКГ та його забезпеченості необхідними коштами. Відразу відзначимо, що в країнах ЄС ці платежі відіграють роль стимулювальних, які спонукають їх платників до зміни екологічної поведінки (встановлення додаткових фільтрів, засобів захисту тощо). Досвід України їх розглядає переважно як репресивні механізми, спрямовані на формування додаткового фінансового тиску на суб’єкти діяльності. Разом із тим у значній кількості випадків розміри платежів не є значними та такими, що суттєво можуть вплинути на роботу підприємств. Незважаючи на це, загальна думка сформована таким чином, що не сприяє формуванню виваженого та національного відношення до питань екології та участі підприємств у збереженні навколишнього середовища.

Екологічні платежі, фактично сплачені підприємствами, організаціями, установами за забруднення навколишнього природного середовища, є важливим індикатором, що формує уявлення про особливості генерації екологічних фінансових потоків та вагу водної складової в цьому процесі. До складу екологічних платежів зараховано екологічний податок і штрафні санкції за порушення природоохоронного законодавства.

У цілому відзначимо, що загальний показник екологічних платежів за всіма видами діяльності для держави є вагомим та містить значний фінансовий потенціал. На нашу думку, позитивним аспектом нарахування і сплати платежів є той факт, що переважна більшість заявлених платежів сплачується, що дає підстави до висновку про високу платіжну дисципліну систем (зокрема і ВКГ, для якого упродовж останніх років відсоток сплачених до заявлених варіює в межах 85–90%).

Якщо загальнодержавний показник є значним, то частка у ньому платежів за скид забруднювальних речовин безпосередньо у водні об’єкти не є вагомою і становить близько 4%. Основний внесок формують платежі за викиди забруднювальних речовин в атмосферне повітря.

Екологічні платежі для водних ресурсів (подібно до інших забруднень) істотно диференційовані за галузями. Основними платниками (а отже, і забруднювачами навколишнього середовища) є підприємства енергетики, металургійного виробництва та переробної промисловості.

Як правило, можливо виділити ряд галузей, що формують основний внесок у загальнодержавне значення, та коло аутсайдерів. Для вагомшої збалансованості цих відношень та посилення екологічної відповідальності необхідно розробити комплекс

заходів щодо більшої кореляції розміру платежу відповідно до виду економічної діяльності. Наприклад, підприємство, яке розташоване в індустріальному регіоні і займається експортом сталі, то відповідно розмір його прибутків буде значно більшим від заводів із меншим рівнем дохідності. Відповідно до цього необхідним є більш чіткіше коригування ставок платежів до видів економічної діяльності та їх поточної прибутковості.

Важливим методом поліпшення показників розвитку комплексу є активізація використання податкових пільг та преференцій для суб'єктів-водокористувачів. Серед усіх наявних пріоритетним є використання пільгового оподаткування підприємств-водокористувачів. Впровадження цього інструменту дасть змогу істотно зменшити вартість продукції, що випускається. Разом із тим не всі підприємства мають право на такі пільги, а ті серед них, що активно впроваджують водоощадні технології, а також беруть активну участь у програмах очищення стічних вод. Іншими словами – держава повинна стимулювати тих суб'єктів, які вже долучилися до економії і збереження водних ресурсів. З одного боку, такі заходи формуватимуть істотну допомогу для цих структур, а з іншого – будуть стимулом для тих, хто тільки буде вживати комплекс наведених заходів. Позитивом є існування в Україні досвіду впровадження таких підходів. Відповідно до Податкового кодексу передбачається застосування знижувального коефіцієнта для тих суб'єктів діяльності, які впроваджують ресурсощадні технології.

Подібно до платежів за забруднення тарифи на воду істотно впливають на залучення фінансових ресурсів до водного комплексу. Досвід країн ЄС показує, що їх тарифна політика формується на національному рівні і переважно належить до компетенції національних урядів. Разом із тим під час формування тарифів країни спираються на Директиву Європарламенту та Ради Європи № 2000/60/ЄС. У цій сфері суб'єкти, що користуються послугами водопостачання, поділяються на 3 категорії: сільське господарство, домогосподарства та приватні підприємства. Відповідно і вартість послуг є різною. Наприклад, для сільського господарства ціна на воду коливається в межах 0,4-0,5 дол. США за 1 м³, промисловості – 0,5-1,5, домогосподарств – 1,0-2,0 дол. США. Як бачимо, основний ціновий тягар покладено на домогосподарства, тоді як решта платників перебувають у більш комфортному стані.

Для кращого розуміння перебігу тарифної політики визначимо структуру тарифу. Кожний платіж за використання водних ресурсів включає до свого складу конкретний перелік елементів, вартість яких і визначає фінансове вираження вартості послуги. Зрозуміло, що формування послуги для сфери водних ресурсів є складним процесом, що охоплює ланки від забору води з природних джерел до її надходження до кінцевих споживачів. Крім того, до цього процесу залучаються й інші структури, які витрачають свої ресурси на підтримку водної інфраструктури.

Базовими складовими водного тарифу є витрати на придбання енергоносіїв (близько 30–35%), заробітна плата (25–30%), податки (14–15%), амортизація (близько 7%), інші. Як зазначається в експертному коментарі щодо структури тарифу, саме збільшення цін на енергоносії і зумовлює зростання тарифу на послуги водопостачання та водовідведення [9]. Зважаючи на вагомий вплив України від зовнішнього постачання енергоносіїв, ситуація є критичною і набуває ознак і можливостей екзогенного впливу на водні тарифи.

Згідно з наявною інформацією за 2015 р. тарифи на водопостачання різняться за регіонами, що обумовлено як природними особливостями надання послуги, так і

економічними реаліями конкретних областей. Найвищі тарифи для населення характерні для міст Ужгорода, Кіровограда і Рівного, найнижчі – міст Донецька і Тернополя. Для комерційних споживачів найбільші тарифи фіксуються для міст Луганська і Ужгорода, найменші – Тернополя і Житомира.

Незважаючи на нові тарифи, переважна більшість регіонів не відшкодовують цими тарифами фактичну собівартість наданих послуг. Для населення лише 5 регіонів було відшкодовано послуги водопостачання, комерційних установ – 7. У цьому випадку складається ситуація, коли нові тарифи затверджені, але навіть вони не мають змоги покрити витрати на послуги. Виходом із такого положення є дотації для приватних установ та субсидії для населення, але це також потребує значних фінансових ресурсів, що значно посилить дефіцит державного бюджету.

Для значної кількості випадків чинником, що також обумовлює такий стан справ, є непрозорість розподілу коштів від послуг водопостачання і водовідведення. Протягом декількох років сформувалася схема, коли до процесу надання послуг залучається досить значна кількість організацій, і в кінцевому підсумку кошти, мігруючи, включаються в корупційні ланцюжки і не формують стимулювального впливу на розвиток водного комплексу.

У фінансовій площині перебувають і питання фінансування експлуатації загальнодержавних і міжгосподарських державних меліоративних систем. Як показує поточна практика, в результаті постановки, використання і впровадження нерациональних підходів та методів експлуатації подібних систем, протягом минулих десятиліть значна частина осушених та зрошуваних земель були просто виведені з процесу активного використання. Разом із тим подібні землі мають значний потенціал, а продукція, що на них вирощується, може істотно вплинути на параметри продовольчої безпеки держави. Одним зі шляхів їх відновлення та підвищення рівня продуктивності є прийнятне фінансування.

Згідно із загальнодержавною цільовою програмою розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну р. Дніпро на період до 2021 р., на забезпечення розвитку меліорації земель і поліпшення екологічного стану зрошуваних та осушених угідь передбачається сума в 30 млрд грн (період дії програми 2013–2021 рр.). Разом із тим наведені ресурси можуть забезпечити базові поточні потреби розвитку, але не дають змоги зробити якісний ривок, щоб забезпечити реальну і відчутну віддачу від таких вкладень. Як показує поточна статистика, реальні обсяги коштів, що виділяються на цю сферу, варіюють від 0,6 до 1,0 млрд грн на рік. Однак якщо орієнтуватися навіть на показники аналізованої програми, то цифри повинні бути в 2-3 рази вищими. Зрозуміло, що локалізація площ таких земель має чітку територіальну прив'язку, тому важливо враховувати локальні особливості ведення подібної діяльності.

Якщо держава протягом найближчих років не реалізує комплекс заходів щодо підтримки в належному стані і подальшого розвитку меліоративних мереж, їх технічні характеристики можуть вже і не піддаватися відновленню. Незважаючи на це, значна кількість проблем у галузі залучення інвестицій для модернізації споруд меліорованих територій пов'язана з пасивністю органів місцевого самоврядування щодо залучення стратегічних інвесторів формування прозорих умов використання цих споруд власниками угідь, також з боку державних органів потребує свого розроблення система ефективних важелів, які б дали можливість прискорити модернізацію та реконструкцію технічних споруд меліорованих територій [1; 2]. Якщо потенційний інвестор буде

бачити, що для його діяльності сформовані всі необхідні передумови і є підтримка держави, то інвестиційні ресурси будуть вкладатися.

Розглянемо також економічні механізми інноваційної спрямованості. На увагу заслуговують відносини державно-приватного партнерства (ДПП), коли держава для вирішення конкретного завдання щодо водного об'єкта, залучає приватні ініціативи. Вигода від таких операцій очевидна для обох сторін: держава отримує змогу вирішити ряд питань щодо проблемних водних комплексів за рахунок іншої сторони (модернізація, реконструкція, встановлення фільтрів, нових очищувальних станцій тощо, забезпечення подачі води), а приватна структура – отримання доходів від експлуатації цих систем. Як правило, приватні структури для проведення зазначених робіт вкладають значні кошти.

Згідно з офіційною інформацією Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [3] за 2014 р. в державі реалізується 79 проектів у сфері збирання, очищення та розподілу води. Перший проект реалізується у галузі забезпечення функціонування зрошувальних та осушувальних систем. Крім того, на запит Міністерства місцевими органами влади визначено 103 об'єкти комунальної власності відносно збирання, очищення та розподілу води, де можна використовувати різні форми співробітництва.

Однією з перспективних форм партнерства є концесія, коли держава передає в оренду певний об'єкт на чітко визначений період часу. Наприклад, такими можуть бути об'єкти у сферах теплопостачання, водопостачання та водовідведення, що перебувають у комунальній власності.

Форми ДПП видаються перспективними і на територіях, що мають численні руйнування через проведення АТО. Зрозуміло, що держава своїми ресурсами не зможе повною мірою відбудувати зруйновану інфраструктуру, а залучення приватних структур істотно може поліпшити цей процес. Це безпосередньо стосується об'єктів водної інфраструктури Донецької і Луганської областей, які особливо постраждали під час ведення бойових дій. Зокрема, мова йде про відновлення водопровідних мереж, перекачувальних станцій, інших технічних систем. Проекти відновлення інфраструктури цих регіонів видаються привабливими і для іноземних інвесторів, які можуть залучати значні кошти на відбудову.

Висновки і перспективи подальших наукових розробок. Як показує проведений аналіз, процес використання економічних механізмів визначається як сприятливими ознаками, які є наслідком виваженої державної політики, так і слабкими сторонами, що є результатом системних прорахунків. Для забезпечення стабільного розвитку ВГК на майбутнє, а також поліпшення його діяльності на основі використання економічних механізмів держава повинна вжити заходи щодо підтримки (продовження) сильних сторін та блокування слабких. На відміну від вже зафіксованих характеристик, можливості і загрози, перебуваючи на стадії потенційних ознак, лише окреслюють свої ознаки сталості і тому, за потреби, можуть бути скориговані меншими витратами. Моніторинг розвитку наведених тенденцій дасть змогу їх спрямувати (по можливості) згідно з визначеною траєкторією та забезпечити таким чином стабільні напрямки роботи комплексу.

Література

1. *Андрощук, І. І.* Інституціоналізація сучасних форм інвестиційного забезпечення сфери водокористування: регіональний аспект / І. І. Андрощук // *Економіст*. – 2013. – № 1. – С. 48–50.
2. *Голян, В. А.* Інвестиційне забезпечення сфери водокористування: інституціональне підґрунтя та галузеві особливості / В. А. Голян, І. І. Андрощук // *Економіст*. – 2013. – № 8. – С. 36–43.

3. *Державно-приватне партнерство* // Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : meold.kmu.gov.ua.
4. *Діяльність Держводагенства* // Державне агентство водних ресурсів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.scwm.gov.ua.
5. *Нехайчук, Д. В.* Фінансове забезпечення розвитку підприємств водогосподарського комплексу регіону : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 “Гроші, фінанси і кредит” / Д. В. Нехайчук ; Одеський держ. економічний ун-т. – Одеса, 2008. – 20 с.
6. *Сабадаш, В. В.* Тенденції сучасної ресурсної політики у забезпеченні еколого-економічної безпеки / В. В. Сабадаш // Механізм регулювання економіки. – 2007. – № 2. – С. 50–59.
7. *Самойленко, Б. В.* Організаційно-економічні засади ринкової трансформації регіональних водогосподарських комплексів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.05 “Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка” / Б. В. Самойленко ; Черніг. держ. технол. ун-т. – Чернігів, 2011. – 20 с.
8. *Тарифи та розрахунки* // ПАТ “АК “Київводоканал” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : vodokanal.kiev.ua.

Отримано 08.11.2015 р.

**Финансирование водохозяйственного комплекса:
механизмы, тенденции и перспективы**

НАТАЛЬЯ ЭДУАРДОВНА КОВШУН*

** кандидат экономических наук, доцент,
докторант Национального университета водного хозяйства и природопользования,
ул. Соборная, 11, г. Ровно, 33028, Украина,
тел.: 00-380-673-628235, e-mail: nata-an@ukr.net*

Водохозяйственный комплекс Украины развивается под влиянием финансово-экономических процессов в природопользовании. Это требует аккумуляции положительного имеющегося опыта и разработки новых подходов финансового обеспечения его функционирования. Базовым механизмом поддержки деятельности комплекса являются финансовые поступления со стороны государства. В работе проанализирован уровень инвестирования водного хозяйства, финансирование текущих расходов. Определены количественные и качественные характеристики процесса. Проанализировано использование экономических механизмов в водном хозяйстве. Показана роль экологических платежей в генерировании финансовых потоков комплекса. Проанализирована эффективность тарифной политики в водном хозяйстве. Рассмотрены составляющие тарифа на воду. Проанализирована их отраслевая и региональная дифференциация. Раскрыты возможности обеспечения комплекса необходимыми ресурсами. Обоснованы пути его привлечения к эффективному течению финансово-экономических процессов.

Ключевые слова: водохозяйственный комплекс, водопользование, финансирование, инвестиции, экологический платёж, тариф, экономический механизм.

Financing Water Complex: Mechanisms, Trends and Perspective

NATALIA E. KOVSHUN*

**C.Sc. (Economics), Associate Professor, Doctoral Candidate,
National University of Water and Environmental Engineering,
Soborna Street, 11, Rovno, 33028, Ukraine,
phone: 00-380-673-628235, e-mail: nata-an@ukr.net*

Manuscript received 08 November 2015.

Water complex of Ukraine is developing under the influence of the financial and economic processes. There is a need to accumulate positive experience. There is a need to develop new financial support. Government financial aid is the basic support mechanism for water management. Analysed investments and operating costs in the water sector. The quantitative and qualitative characteristics of the process. Analysed the use of economic instruments in the water sector. The role of environmental charges in generating financial flows complex was considered. The efficiency of tariff policy in the water sector was investigated. The components of the tariff for water was determined. Mechanisms to improve the financing of water management identified.

Keywords: water complex, water management, financing, investment, environmental payments, rate, economic mechanism.

JEL Codes: E00, Q01, Q56

Figures: 1; *References:* 8

Language of the article: Ukrainian

References

1. Androschuk I. I. (2013), "Institutionalization of contemporary forms of investment capacity on water: a regional perspective," *Ekonomist*, 1, 48–50. (In Ukrainian)
2. Golyan, V. A. and Androschuk, I. I. "Investment capacity on water use: grounds institutional and sectoral features," *Ekonomist*, 8, 36–43. (In Ukrainian)
3. *Public-private partnerships*, Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine, meold.kmu.gov.ua. (In Ukrainian)
4. *Activities of State Water Resources Agency of Ukraine*, State Water Resources Agency of Ukraine, www.scwm.gov.ua. (In Ukrainian)
5. Nekhaychuk, D. V. (2008), *Financial support for the development of enterprises of the region water complex*, Odessa, Odeskyi derzh. ekonomichnyi un-t. (In Ukrainian)
6. Sabadash, V. V. (2007), "Tendencies of modern resource policy in providing of ecological and economical safety," *Mekhanizm rehulivannia ekonomiky*, 2, 50–59. (In Ukrainian)
7. Samoilenko, B. V. (2011), *Organizational and economic principles of market transformation of regional water management systems*, Chernihiv, Chernih. derzh. tekhnol. un-t. (In Ukrainian)
8. Fees and payments, JSC "AK "Kyivvodocanal", vodokanal.kiev.ua. (In Ukrainian)